

Kristiina Seiton
Terviseamet
info@terviseamet.ee

Teie 12.05.2025 nr 9.3-2/25/2776-2

Meie 05.06.2025 nr 13-2/1403-43

**Seisukoht Harju maakonnaplaneeringu
maavarade teemaplaneeringu ja KSH aruande
el nõudele esitatud arvamuse kohta**

Austatud Kristiina Seiton

Täname Teid Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu (teemaplaneering) ning keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande el nõule esitatud arvamuse eest.

Esitame Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi seisukoha esitatud ettepanekute kohta:

1. Terviseameti hinnangul on oluline lähtuda nii keskmistest kui ka maksimaalsetest müratasemetest. Amet selgitab, et välisõhus levivat müra reguleerib atmosfääriõhu kaitse seadus (edaspidi AÕKS) ja müra normtasemeid sama seaduse § 56 lõike 4 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (edaspidi KeM määrus nr 71). Seega planeeritavatelt kaevandusaladelt lähtuvad müratasemed ei tohi müratundlike hoonetega aladel ületada KeM määrmuses nr 71 lisas 1 toodud normtasemeid. Maksimaalsed helirõhutasemed müratundlike hoonetega aladel ei tohi ületada KeM määrmuses nr 71 § 6 lg 2 ja lg 3 välja toodud normtasemeid. Amet juhib tähelepanu, et impulssmüra piirväärtusena rakendatakse asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtasest. Impulssmüra põhjustavat tööd, näiteks lõhkamine, rammimine jne, võib teha tööpäevadel kella 7.00–19.00. Lisaks juhib amet tähelepanu, et KeM määrmuse nr 71 kohaselt on impulssmüra alla 1 sekundi kestev heli.

Vastusena selgitame, et kaevandamistegevusega kaasnevate müra, õhusaaste ja maavõngete häiringute võimalike mõjualade leidmiseks viidi planeeringu KSH raames läbi olemasolevate keskkonnalubade KMH-de analüüs. Planeeringu koostamise korraldaja otsuse kohaselt arvestatakse planeeringus maksimaalsete müra ja õhusaaste võimalike mõjualade ulatustega, mis lubja- ja dolokivi kaevandamisel on 360 meetrit ning liiva ja kruusa kaevandamisel 250 meetrit (vt seletuskirja ptk 2.1.2.1.). Otsuse lähtuda maksimaalsest mõjualast tegi planeeringu koostamise töögrupp põhjusel, et see on mõjualasse jäävatele inimestele müra ja vibratsiooni seisukohalt soodsam. Ameti selgituses välja toodud õigusaktid ja neist tulenevad nõuded on toodud KSH aruande ptk-s 7.13.1.

2. Terviseamet märgib, et planeeringumaterjalides on välja toodud järgnev: „Mõjusid hinnatakse maakonnaplaneeringule omaselt üldisemas täpsusastmes. See tähendab, et ei modelleerita kaevandamise tegevuste müra, õhusaastet, põhja- ja pinnaveetasemeid vms, kuna planeeringu

koostamise ajal pole täpselt teada, millal konkreetsed karjäärid avatakse, kui kaua ja millise tehnoloogiaga kaevandatakse jms. Sellekohased mõjud hinnatakse ja leevendusmeetmed määratakse konkreetse kaevandamise loa menetluses.“ Amet nõustub, et kaevandamisest tekkivaid müra ja vibratsiooni mõjusid tuleb enne hinnata ning vajadusel kavandada leevendavaid meetmeid.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi seisukoht: teadmiseks võetud.

3. Terviseamet juhib tähelepanu asjaolule, et esitatud materjalides tuuakse kavandatava Harku 1 karjääri puhul välja, et 500 m raadiuses ei ole tundlikke objekte (elamuid ja sotsiaalselt taristut) ning kavandatava Harku 2 karjääri puhul lähim tihedama asustusega elurajoon jääb vähemalt 750 m kaugusele. Ametile teadaolevalt asuvad müratundlikud alad planeeritavast Harku 1 alast ca 400 m kaugusel Põldmäe tee 9 kinnistul, Harku 3 alast ca 210 m kaugusel Põldmäe tee 3b kinnistul. Nende kahe müratundliku hoonetega ala vahele jääb veel müratundlike hoonetega alasid-Põldmäe tee 7, Põldmäe tee 5, Põldmäe tee 3 kinnistud. Planeeritava Vao karjääri sotsiaalmajanduslikus hinnangus toodi samuti välja, et 500 m raadiuses ei ole tundlikke objekte (elamuid ja sotsiaalselt taristut). Ametile teadaolevalt asub planeeritava Vao kaevanduse alal Uus-Tammiku kinnistu, mis on müratundlik ala; Suur-Sõjamäe tn 66 on samuti müratundlik ala ning jääb planeeritavast kaevandusest ca 270 m kaugusele. Eeltoodud näidete põhjal palub amet veenduda, et kaevandusalade läheduses olevaid üksikuid kinnistuid märgatakse ning nendega arvestatakse samamoodi kui tihedama asutusega aladega.

Vastusena selgitame, et Põldmäe teel asuvad tundlikud objektid asuvad aladest üle 500 m kaugusel. Põldmäe tee 3 ja 5 osas ulatuvad 500 m puhvrid küll Harku 3 alale, kuid sellega on ka Harku 3 hinnangus arvestatud (vt KSH aruande eelnõu ptk 7.19.3). Ka Vao ala puhul on välja toodud, et kuue elu- või ühiskondliku hoone 500 m puhvrid ulatuvad kaevandamise alale. Uus-Tammiku kinnistu omanik on osaühing Eesti Killustik, kes on üksiti kaevandaja, kes seda piirkonda arendab. Kinnitame, et kõik müratundlikud objektid, mis jäävad planeeritavast alast 500 m raadiusesse, on arvesse võetud ning mõjuhinnangus välja toodud.

4. Terviseamet märgib, et esitatud materjalides on välja toodud, et müra ja vibratsiooni normide hindamisel tuleb pöörata tähelepanu eluhoonetele, mille 500 m puhver ulatub kaevandamisalale. Ametini on jõudnud kaebusi häiringute osas, mis on kaugemalt kui 500 m. Seega on mõistlik arvestada planeerimisel ka kaugemale jäävate müratundlike aladeni jõudva mõjuga, isegi kui see jääb normide piiresse. Lisaks eelnevale, tuleks hinnata võimalikke koosmõjusid nendele asulatele, milleni ulatuvad mitme kaevanduse mõjud ja häiringud. Ameti hinnangul tuleks tähelepanu pöörata näiteks Vatsla külale, millest juba hetkel tuleb elanike kaebusi, mis on ajendatud karjääri tegevusest.

Vastusena selgitame, et häiringute vähendamiseks soovitatud meetmed on toodud KSH aruande ptk-des 8.1 ja 8.13. Müra koosmõju on hinnatud KSH aruande ptk-s 7.13.4. Koosmõju, sh müra häiringute koosmõju on hinnatud ka KSH ptk-s 7.20. Jõutud on järeldusele, et peamine koosmõju müra valdkonnas on häirivus. Meetmed häirivuse vähendamiseks ja ettepanekud selle alase seadusandluse korrastamiseks on toodud KSH aruande ptk-s 8.1. Koosmõju arvestatakse järgmistes etappides, sest planeeringulahendusega ei määrata konkreetseid karjääride asukohti, suursi, maavara kaevandamise mahtu, kasutatavaid tehnoloogiaid, kaevise väljaveoteid ega kaevandamise aega. Täpsem koosmõju (eel)hindamine peab toimuma keskkonnaloa taotluse menetlemise käigus (vajadusel KMH käigus), arvestades kavandatava tegevuse konkreetset asukohta, mõjuala ja ajalist mõõdet.

5. Terviseamet märgib, et arvestades asjaoluga, et ka normtasemetele vastav müra- ja vibratsiooni tase võib läheduses elavatele inimestele põhjustada häiringuid, tuleks müra- ja

vibratsioonihäiringute ennetamiseks planeerida müraallikate ja müratundlike objektide vahele võimalikult suur puhverala, mis leevendaks võimalikke negatiivseid mõjusid.

Vastusena selgitame, et häiringute vähendamiseks soovitatud meetmed on toodud KSH aruande ptk-des 8.1 ja 8.13. Rõhutame, et teemaplaneeringu koostamisel on proovitud minna asulatest ja elamutest võimalikult kaugemale.

6. Terviseamet märgib, et enne müra- ja vibratsiooni leevendavate meetmete kavandamist tuleks ameti hinnangul enne nende efektiivsust hinnata. Lisaks juhib Amet tähelepanu, et kõrghaljastus ei ole müraleevendav meede. Amet soovitab ühe meetmena mürarikkamatest töödest (näiteks lõhkamistest) teavitada kaevanduste lähedal asuvaid elanikke, et nad oskaksid arvestada valjema müraga.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei nõustu Terviseameti seisukohaga ja toob välja, et mitmed teadusuuringud on näidanud, et kõrghaljastus aitab müra mõju leevendada. Samuti käsitleb seda standard ISO 9613-2:1996. Vastav käsitlus koos viidetega on toodud KSH aruande ptk-s 8.13.4. Nõustume Terviseameti soovitusena ühe meetmena mürarikkamatest töödest (näiteks lõhkamistest) teavitada kaevanduste lähedal asuvaid elanikke, et nad oskaksid arvestada valjema müraga. Vastav meede on toodud KSH aruande ptk-s 8.13.5.

7. Maavarade uurimise ja kaevandamise alade kokkuleppimisel palub amet arvestada ka kavandatavate ja juba kehtestatud detailplaneeringutega, milles planeeritakse müratundlike alasid ja hooneid, nt elamud, hoolekande-, tervishoiu-, laste- ja õppeasutused.

Vastusena selgitame, et planeeringulahenduse koostamisel on läbi vaadatud kõik kehtivad kui ka menetluses olevad detailplaneeringud - nendest on alade kaupa ülevaade antud KSH aruande eelnõu ptk-s 7.19.

8. Terviseamet juhib tähelepanu, et vibratsioonitasemed ei tohi ületada sotsiaalministri 17.05.2002 määruses nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“ § 3 toodud piirväärtuseid.

Vastusena selgitame, et vastav info on toodud KSH aruande ptk-s 7.14.

9. Terviseamet juhib tähelepanu, et siseruumide müratasemed ei tohi ületada sotsiaalministri 04.03.2002 määruses nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ kehtestatud normtasemeid.

Vastusena selgitame, et vastav info on toodud KSH aruande ptk-s 7.14.

10. Terviseamet märgib, et esitatud materjalides on välja toodud järgnev: „Mõju hindamisel veekeskkonnale võetakse arvesse kavandatava tegevuse mõju pinnaveele ja põhjaveele. Maavarade kaevandamise peamine mõju põhjavee kvaliteedile ja looduslikule ressursile ning piirkonna puur- ja salvkaevudele lähtub kaevandamise tehnoloogiast ja piirkonna 3 / 3 geoloogilisest ehitusest jne. Kaevandamise käigus süvendist vee väljapumpamisega kaasneb heljumi teke ja põhjavee taseme alanemine mõjualas, mõju veerežiimile ja veekvaliteedi näitajatele (pH, hapnik, lämmastikuühendid). Sellega võib kaasneda mõju inimese tervisele, heaolule ja varale. Mõju hindamise tulemustest lähtuvalt tehakse vajadusel ettepanekud leevendus- ja seiremeetmete rakendamiseks, arvestades teemaplaneeringu eesmärki ja täpsusastet. Mõju hinnang põhja- ja pinnaveele on sisendiks teiste mõjuvaldkondade hinnangutele, nt tervisemõjude hindamisele. Joogivee kvaliteedile avalduva mõju hindamisel on sisendiks hinnang põhjavee kvaliteedile. Mõju hinnatakse eksperthinnanguna.“ Amet juhib

tähelepanu, et kvaliteetse joogivee tagamiseks tuleks kaardistada võimalikud abinõud juhaks kui veekvaliteedi halvenemine peaks realiseeruma, sealhulgas võimalikud mõjutatud kvaliteedinäitajad, ühisveevärgi laiendamise võimalused, ühisveevärgi veetöötlustehnoloogia täiendamise võimekus ning isiklikele veevõrkidele täiendava töötamise rajamiseks ettenähtud toetused.

Vastusena selgitame, et oma arvamuses on Terviseamet tsiteerinud KSH VTK-d, st mõjude hindamise eelmist etappi. Praeguseks on valminud mõjude hindamise aruanne, kus vastavad käsitlused on juba toodud. Joogivett puudutav on KSH aruande ptk-des 7.9 ja 8.8.

11. Terviseamet märgib, et esitatud materjalides on välja toodud järgnev: „*MaaPS § 55 lg 13 sätestab, et maavara kaevandamist võib lubada elamule lähemale kui 100 meetrit vaid maaomaniku nõusolekul. Maakonna teemaplaneering on maaomandi ülene strateegiline dokument ja selle raames maaomaniku nõusoleku garantiid ei saa. Kaevandamisloa menetluse raames lepatakse kokku täpne kaugus elamust. Seetõttu on planeeringu koostamisel võetud lähenemine, et selleks, et omada kindlust planeeringu realiseeritavuse osas, alustati riigihuviga alade otsimist 100 m kauguselt tundlikkust objektist. Kui maaomanik on nõus, saab planeeringu lahendusest erinevalt kaevandamisloa taotlemisel kokku leppida karjääri piiri paiknemise elamule lähemale kui 100 m.*“ Amet ei soovita elamutele nii lähedale müra ja vibratsioonirikkaid tegevusi planeerida. Kuna AÕKS § 59 tulenevalt peab müraallika valdaja tagama, et tema territooriumilt ei leviks normtasel ületavat müra, ei pea amet tõenäoliseks, et kaevandustegevusel suudetakse müra normtasemeid nii lähedal mõistlikul viisil tagada. Isegi kui normtasemed suudetakse leevendavate meetmetega tagada on elukeskkond siiski oluliselt ja pikaajaliselt häiritud. Amet juhib tähelepanu, et keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 10 kohaselt tuleb keskkonnoahtu vältida. Keskkonnoahtu või olulist keskkonnahäiringut võib taluda ainult siis, kui tegevus on vajalik ülekaaluka huvi tõttu; puudub mõistlik alternatiiv; keskkonnoahtu või olulise keskkonnahäiringu vähendamiseks on rakendatud vajalikud meetmed.

Selgitame, et kaevandamistegevusega kaasnevate müra, õhusaaste ja maavõngete häiringute võimalike mõjualade leidmiseks viidi planeeringu KSH raames läbi olemasolevate keskkonnalubade KMH-de analüüs. Planeeringu koostamise korraldaja otsuse kohaselt arvestatakse planeeringus maksimaalsete müra ja õhusaaste võimalike mõjualade ulatustega, mis lubja- ja dolokivi kaevandamisel on 360 meetrit ning liiva ja kruusa kaevandamisel 250 meetrit (vt seletuskirja ptk 2.1.2.1.).

Avalikul väljapanekul laekunud arvamusi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi seisukohti tutvustame avalikel aruteludel, mis toimuvad:

05.06.2025 algusega kell 18.00 Lääne-Harju Vallavalitsuses (Rae 38, Paldiski)

09.06.2025 algusega kell 18.30 Tabasalu Kooli algklasside majas (Kooli 7, Tabasalu)

11.06.2025 algusega kell 18.00 Kostivere Kultuurimõisas (Mõista tee 2, Kostivere)

12.06.2025 algusega kell 18.00 Hüüru mõisas (Jõe tee 2, Hüüru)

16.06.2025 algusega kell 18.00 Kuusalu Rahvamajas (Keskväljak 10, Kuusalu)

17.06.2025 algusega kell 18.00 Nõmme maja saalis (Valdeku 13, Tallinn)

19.06.2025 algusega kell 18.00 veebis (aruteluga liitumise link lisatakse planeeringu veebilehele arutelule eelneval päeval)

Avalikul väljapanekul esitatud arvamuste alusel täiendatakse teemaplaneeringu materjale ning need edastatakse arvamuste esitajatele paari kuu jooksul.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Ivan Sergejev
planeeringute asekanstler

Agnes Lihtsa
+372 5819 0538 agnes.lihtsa@mkm.ee